

Cuvînt înainte

Lucrarea de față nu este rezultatul unei noi cercetări întreprinse asupra procesului traducerii textului biblic. Majoritatea elementelor ei decurg din două cercetări anterioare, prezentate în două dintre lucrările noastre deja publicate: *După Luther și Palia de la Orăștie (1582)*, vol. II *Studii*, ambele apărute la Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, prima în 2005, cealaltă în 2007.

Prezentul text rezultă din travaliul pregătirii și susținerii unui curs de traductologie biblică în fața studenților și a masteranzilor de la Philosophische Fakultät a Universității din Zürich. În urma susținerii acestui curs, o editură străină ne-a propus să publicăm o lucrare pe această temă, care să constituie o sinteză ilustrată a respectivului curs. Este ceea ce încercăm a fi scrierea de față, și anume o formă scrisă a unui curs, bazat pe două lucrări anterior publicate, totul îmbogățit prin cercetări ulterioare, dintr-o perspectivă uneori lărgită, alteori focalizată.

Elaborarea cursului dar și trecerea timpului au generat anumite schimbări, aprofundări și nuanțări ale concepțiilor exprimate în lucrările sus-menționate. Întrucît am continuat să studiem aceste chestiuni, am observat noi aspecte, am îmbogățit cantitatea de material și am lărgit perspectivele, am aprofundat unele căi, am schimbat unghiurile din care am privit chestiunile și am pus noi accente asupra unora dintre ele. Toate acestea reflectă schimbările perspectivei teoretice, precum și noile unghiuri de analiză și interpretare a cazurilor concrete discutate și cu care s-au ilustrat opiniile susținute.

Am considerat că o temă atît de vastă – care nu poate fi epuizată nici măcar de lucrul convergent al mai multor generații de cercetători, și care, atent și aprofundat cercetată, scoate mereu la iveală elemente ce se cer continuu plasate în rețeaua vastă din care fac parte – nu poate decît beneficia de pe urma concentrării celor care o studiază. Din acest motiv am ales ca, de data aceasta, să oferim o lucrare de sinteză, cu analize rafinate și cu opinii care să decurgă din prelucrarea în mod limpede a unor rezultate lipsite de zgura propriei lor prospețimi.

Apoi, ne-am îndreptat către public încercînd să construim un text mai accesibil decît precedentele, atît cititorului străin, nefamiliarizat cu unele aspecte ale evoluției limbii române și cu problemele traducerii textului biblic, cît și cititorului român.

*

Astfel, acest text se constituie atît prin reținerea și prelucrarea unor date și elemente ale celor două studii publicate, cît și prin revizuirea și completarea unor date prezente în acelea, prin regîndirea și ducerea mai departe, ajustarea și nuanțarea unor idei deja emise acolo, prin emiterea altora noi. Ceea ce a rezultat în final este un text care îmbină păstrarea porțiunilor pe care le-am considerat utile argumentației și pentru care nu am găsit formulări mai potrivite decît cele existente în cele două scrieri, cu lucruri noi, rezultate în urma continuării studiului temei abordate.

Avînd în vedere caracterul sintetic al lucrării, scopul acesteia de a înmănușea în mod unitar, coerent și – pe cît posibil – la modul complet o teorie complexă, am considerat că elementele noi – idei și exemple – nu sînt suficiente. Încercînd să oferim o prezentare care să reflecte cu fidelitate organicitatea și coerența firească a procesului de constituire a normei literare prin actul traducerii textului sacru, descriind corect contextul istoric, social și cultural-spiritual în care această relație s-a desfășurat, am considerat ca imperioasă adunarea într-un singur loc a tuturor elementelor pe care le deținem în această privință, fie că le-am prezentat deja, fie că le-am înțeles ulterior publicării celor două lucrări. Sinteza de față cuprinde stadiul cel mai avansat al cercetărilor pe care le-am făcut pînă în acest moment asupra problematicii legate de caracteristicile procesului de constituire a vechiului aspect literar românesc, prin intermediul și cu contribuția actului traducerii textului biblic.